

RINGERIKE, ASKER OG BÆRUM TINGRETT

Dok 362

Aftenposten
v/journalist Trond J. Strøm
trond.strom@aftenposten.no

Deres referanse

Vår referanse

20-005113MED-AHER/1

Dato

02.06.2021

Ny søknad om bruk av lydopptak fra hovedforhandling Oslo Statsadvokatembeter - Philip Manshaus

Det vises til e-post av 27. mai 2021 med søknad om tillatelse til å bruke lydopptak Aftenposten besitter av bevismateriale som ble avspilt i retten i en dokumentarisk podkast-serie. Det dreier seg om opptak Philip Manshaus foretok av seg selv før han gikk til angrep på Al Noor-moskeen på Skui, hvor han synger sangen «På vikingtokt til fremmed land». Det var i utgangspunktet forbudt å foreta opptak for radio/fjernsyn under denne delen av hovedforhandlingen, jf. domstoloven § 131a første ledd første punktum. Journalist i Aftenposten, Trond J. Strøm, har imidlertid foretatt et opptak til eget bruk, hvilket anses ikke å rammes av forbudet, og ber nå om å få publisere dette.

I søknaden er det opplyst at lydklippet vil «bli mikset inn i podkasten på en slik måte at det ikke kan trekkes ut som en sammenhengende sang og misbrukes i propagandahensyn av folk som deler gjerningsmannens ideologiske syn. Det vil bli snakket jevnlig over sangen, slik at den ikke kan avspilles som en sang ved hjelp av denne podkasten. Lyden vil bli redigert inn i en forklarende sammenheng som vanskelig lar seg bryte opp. Dersom ukontrollert spredning av materialet er en bekymring, taler publisering gjennom lyd for at risikoen er vesentlig mindre enn gjennom video/bilde, ettersom internettspredning tradisjonelt betinger bilde/video».

Ettersom filmopptaket er et realbevis fremlagt av påtalemyndigheten, ble Aftenpostens søknad ved e-post av 28. mai 2021 sendt til Oslo statsadvokater v/Johan Øverberg for bemerkninger. Statsadvokaten har i e-post av 31. mai 2021 opplyst at påtalemyndighetens prinsipielle syn er det samme som tidligere er meddelt til ulike medier, herunder til Aftenposten i forbindelse med fremsatt begjæring om innsyn, utlevering og bruk av lydopptak fra politiets nødnummer 112, dvs. at slike begjæringer bør avslås.

Postadresse
Postboks 578, 1302 Sandvika

Sentralbord

Saksbehandler
Anette Lynaas Meek

Organisasjonsnummer
926725963

Internett/E-post
trabpost@domstol.no

Kontoradresse
Malmskriverveien 2, Sandvika
Norderhovsgt. 23, Hønefoss

Telefaks

Telefon
67 57 65 50

Ekspedisjonstid

Tingretten har – under tvil – kommet til at Aftenposten skal gis tillatelse til å publisere det private opptaket foretatt under hovedforhandlingen av tiltalte som synger, jf. domstolloven § 131a andre ledd.

Som tingretten påpekte i brev av 9. april 2021 vedrørende søknad om bruk av opptak av vitneforklaring fra Ellen Ihle-Hansen, anser den det prinsipielt uheldig at foto - og opptaksforbudet i domstolloven § 130 a kan uthules ved at det likevel, i ettertid og uten slik saksbehandling som det legges opp til i forskrift 15. november 1985 nr. 1910 om fotografering, filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn under hovedforhandling i straffesak, gis tillatelse til å kringkaste opptak foretatt av media/journalist under saken. Som det fremgår ovenfor er også påtalemyndighetens prinsipielle syn at begjæringer om publisering av bevismateriale i saken ikke bør tas til følge.

I vurderingen har retten dog lagt avgjørende vekt på at Borgarting lagmannsrett i kjennelse av 27. april 2021 ga Aftenposten medhold i sin anke over tingrettens beslutning om å nekte publisering av lydopptak foretatt av vitnet Ihle-Hansen og den begrunnelse som gis for dette:

Lagmannsretten legger uten videre til grunn at straffesaken hadde betydelig offentlig interesse da den pågikk, og at den offentlige interesse fortsatt er til stede selv om det nå foreligger en rettskraftig dom. Formålet med Aftenpostens podkast-serie går også videre enn å omtale selve saken, ved at både bakgrunn og samfunnsmessig utvikling etter dommen skal behandles.

Det er videre på det rene at hensynet til at rettergangen skal være forsvarlig og rettferdig ikke lenger gjør seg gjeldende når saken er avsluttet med rettskraftig dom, slik som her. Hensynet til vern av vitnet selv er ivaretatt ved at vitnet har gitt skriftlig samtykke.

Etter det lagmannsretten kan se, taler heller ikke hensynet til domfelte eller andre aktører avgjørende mot publisering. Det har her betydning at forklaringen ble avgitt under en hovedforhandling som gikk for åpne dører og der retten ikke hadde nedlagt referatforbud. Lagmannsretten forutsetter for øvrig at Aftenposten, som en stor og seriøs mediebedrift, uansett foretar en redaksjonell vurdering i samsvar med vær-varsom-plakaten av alt som tenkes publisert.

Tingretten mener de samme hensyn taler for at Aftenposten skal gis tillatelse til å publisere privat lydopptak av filmen av Philip Manshaus, som ble fremvist under hovedforhandlingen, på den måte som er beskrevet ovenfor. Retten kan ikke se at personvern hensyn gjør seg gjeldende for tiltalte i denne saken av stor offentlig interesse. Det er for øvrig på det rene at han selv forsøkte å publisere filmen forut for angrepet på moskeen.

I rettens vurdering er også vektlagt at det vil bli snakket jevnlig over sangen mv., hvilket vil hindre at opptaket vil kunne misbrukes i propagandahensyn av personer med samme ideologiske syn som tiltalte.

Ringerike, Asker og Bærum tingrett

Annika E. J. Lindström
tingrettsdommer